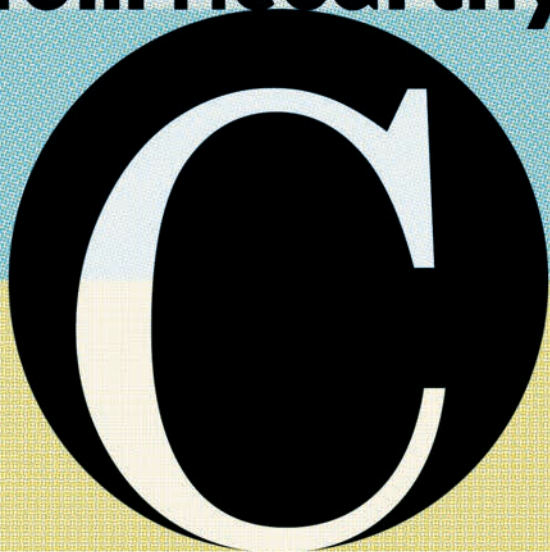

Tom McCarthy

[- . - .]

Tom McCarthy

1969 yılında doğan Tom McCarthy, Londra'da yaşıyor. Sanat dünyasında yarı-kurmaca bir avangard sanatçılar ağı olan International Necronautical Society'nin (INS) Genel Sekreteri sıfatıyla yazdığı raporlar, manifestolar ve gerçekleştirdiği medya müdahaleleriyle tanınıyor. *Remainder*, *Men in Space* ve *Satin Island* romanlarının yanında *Tintin and the Secret of Literature* adlı bir inceleme kitabı bulunuyor.

Kaya Genç

İlk romanı *Macera* (YKY) 2008 yılında yayımlandı. Çevirdiği kitaplar arasında *Sherlock Holmes'un Anıları* (Arthur Conan Doyle), *Dr. Jekyll ve Bay Hyde* (Robert Louis Stevenson), *Bay W.H.'nin Portresi* (Oscar Wilde), *Sokaktaki Adam* (Philip Roth), *Şiir Nasıl Okunur* (Terry Eagleton), *Önemsiz Bir Adamın Günlüğü* (George & Weedon Groosmith) ve *Kâtip Bartleby* (Herman Melville) sayılabilir. www.kayagenc.net

Tom McCarthy
C

Notos Kitap 111

Edebiyat 034

Roman

©Notos Kitap Yayınevi, 2011

©Tom McCarthy, 2010

Bu kitabın Türkçe yayın hakları

Akcalı Telif Hakları Ajanlığıyla alınmıştır.

Birinci Basım

Nisan 2015

ISBN 978-605-9851-13-8

Sertifika 16343

Editör

Tuğba Eriş

Kapak Tasarımı

Faruk Ulay

Uygulama

M. Tıla Sadık

Notos Kitap Yayınevi

İnönü Caddesi, Dümen Sokak, 7/7

Gümüşsuyu, Beyoğlu 34427 İstanbul

0212 243 49 07

www.notoskitap.com

facebook.com/NotosKitap

twitter.com/NotosKitap

Baskı ve Cilt

Pasifik Ofset Ltd.Şti.

Cihangir Mahallesi, Güvercin Caddesi No: 3/1

Baha İş Merkezi, A Blok, Avcılar İstanbul

0212 412 17 77

Sertifika 12027

Tom McCarthy

C

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN
Kaya Genç

Roman

İnmeli miyiz bizler, Yeryüzü Divanı'nın altına,
Bir Divan yapmak üzere – ama kimin için?
ÖMER HAYYAM

I

Cenin Zari

West Masedown ve New Eliry bölgelerine yeni atanmış pratisyen hekim Doktor Learmont, Versoie Evi'nin hafif meyilli patikasından inmekte olan iki kişilik arabanın ön koltuğunda sarsılıp duruyor. Kaba etleri ağrıyor: oturduğu koltuk sert ve yastıksız. Kendisine (1868 yılından bu yana Lydium and Environs adıyla bilinen) Hudson and Dean Deliveries'den Mr. Dean eşlik ediyor ve Mr. Dean herhangi bir rahatsızlık hissetmiyormuş gibi duruyor. Cam gibi gözleri belli belirsiz ileriye dikilmiş; parmaklarının arasına dizginlerin yerleştiği kösele gibi elleri, dizlerinin hemen üstünde geziniyor. Arabanın arkasından, cam şişelerden gelen tıkırtılarla bakır kabloların sür-tünmelerinden çıkan sinir bozucu sesler yükseliyor, bunlara atın toynaklarının çakıl taşlarıyla kaplı yolda çıkardığı vurma ve ayak sürüme sesleri karışıyor, bu sesler durgun eylül havasının üzerinde bozulmamış bir biçimde duruyor. Aracın üstündeki kozalaklı yüksek ağaçlar, birer sütun gibi dik ve durağan. Daha yukarıda, dış tarafta, kara kuşların kanatları gökyüzünün içbükey çatlağı altında sessizce pır pır ediyor.

Doktorun bacaklarının arasına kahverengi bir çanta ile siyah bir soluma cihazı sıkışmış. Elinde sarı bir kâğıt parçası tutmakta. Kafası karışmış bir vaziyette, elinden gelenin en iyisini yaparak bu kâğıdı dikkatle inceliyor. Arada bir, biçil-

miş çimleri ve beyaz meyveli, yeşil ve kırmızı yapraklı daha ufak ağaçları gösterip sonra hızlıca yeniden gizleyen kozalaklı ağaçlardan oluşmuş bir perdenin ardına bakmak üzere kafasını kaldırıyor. Bunların çevresinde hareket eden şeyler var: ufak insan uzuvları, sanki kelebek stili veya kurbağalama yüzme denemesi yaparcasına düzensiz biçimde uzanıyor, dokunuyor ve ayrılıyorlar.

Araba, yanan odunlardan yükselen dumandan bir perdenin içinde yalpalıyor, sonra dönüyor, kozalaklı ağaçları geçiyor. Learmont şimdi o uzuvların çocuklara, bir tür oyun oynayan dört beş çocuğa ait olduğunu görebiliyor. Gevşek bir çember oluşturmuş dikiliyor, kollarını kaldırıp ellerini birbirlerine vuruyorlar. Dudakları hareket ediyor ancak herhangi bir ses çıkarmıyor. Arada sırada meyve bahçesinin çevresinden tiz bir kahkaha yükseliyor ama bunun hangi çocuktan geldiğini söylemek güç. Ayrıca, kahkaha pek de normal gelmiyor kulağa. Bozulmuş, biraz çarpıtılmış, sanki başka bir yerden bir boruyla üflenmiş, birinin karnından geliyormuş gibi bir hali var. Çocuklardan hiçbiri sesi fark etmiş gibi durmuyor; hiçbiri hareket ettirdikleri çemberin, birbirine dolanmış vücutlarının etli koreografisinin ötesinde bir varlığa sahip olduğunun farkında değil gibi.

Mr. Dean, dizginleri çekmeden veya ata bir şey demeden arabayı durduruyor. Yanında, sağ tarafında, üzerinden eğreltiotları ve morsalkımların sarktığı yüksek bir bahçe duvarının önünde dar, durgun bir dere akmakta. Arabanın solunda, gül ağacının çiçeksiz dalları ve kolları bir başka duvara sarılmış. Bunun ardında odunlardan yükselen dumanın oluşturduğu perde duruyor. Buranın arkasından, çakıl taşıyla kaplı yol üzerinde el arabasının yönünü değiştirmek üzere bir duvarın kapı aralığından elinde tırmığıyla ihtiyar bir adam çıkıyor.

“Merhaba,” diye sesleniyor Learmont. “Merhaba?”

İhtiyar adam duruyor, el arabasını yere koyuyor ve dönüp Learmont'a bakıyor.

"Bana ana evi nasıl bulabileceğimi söyleyebilir misiniz? Evin girişi nerede acaba?"

İhtiyar adam boşa duran eliyle işaret ediyor: *şurada*. Sonra bir kez daha el arabasını tutma yerinden kaldırıp arabanın yanından ayaklarını sürüyerek meyve bahçesine doğru ilerliyor. Learmont adamın ayak seslerinin gittikçe hafifleyip yok olmasını dinliyor. En sonunda Mr. Dean'e dönüyor ve şöyle diyor:

"Ortalık bir mezar kadar sessiz."

Mr. Dean omuz silkiyor. Doktor Learmont çakıl yoldan iniyor, bacaklarını silkiyor ve çevresine bakıyor. İhtiyar adam sanki üzerinden sarmaşıkların döküldüğü bahçe duvarının ötesine işaret ediyor. Bu duvarda da ufak bir kapı aralığı var.

"Neden burada beklemiyorsunuz," diye tavsiyede bulunuyor Learmont, Mr. Dean'e. "Gidip şu..." diyerek elindeki sarı kâğıdı kaldırıyor, onu yine dikkatle inceliyor ve, "şu Mr. Carrefax'ı arayayım," diyor.

Mr. Dean başıyla onaylıyor. Doktor Learmont çantayı ve soluma cihazını alıyor, çimenlerin üstünden yürüyor ve hendegimsi derenin üzerindeki ufak, tahta köprüyü geçiyor. Sonra eğilip başını her şeye karşın ona değmeyi başarmış morsalkımların altına uzatıyor.

Bahçenin içinde kasımpatılar, zambaklar, laleler ve dağlaleleri var; eğri büğrü mozaik parke taşlardan oluşan patikanın iki yanında üst üste binmiş haldeler. Learmont, çitler ve zehirdutlarıyla, dalları ahıra benzeyen binalara doğru uzanan, sıırım gibi, açık kahverengi üzüm asmalarıyla kaplı çardağın oluşturduğu geçide giden patikayı takip ediyor. Geçide yaklaştığında uğultulu bir ses duyuyor. Duruyor ve dinliyor. Ahırlardan geliyor gibi: kesintili, mekanik bir uğultu. Learmont içeriye girmeyi ve buradaki makineyi idare eden insanlara yolu sormayı düşünüyor, ancak sonra

makinenin kendi başına çalışıyor olabileceğini düşünüp, bunun yerine patikayı izlemeyi sürdürmeye karar veriyor. Burası sağ tarafa çatallanıyor ve başka bir duvardaki kapı aralığından geçtikten sonra, uç tarafında başka bir kapı girişinin olduğu başka bir duvara eşlik eden çimenlerin ardında labirentimsi bir biçimde, farklı yönler ayrılıyor. Learmont uzun adımlar atarak çimlerle kaplı bölgeyi geride bırakıyor ve onu buraya ilk geldiğinde gördüğü meyve bahçesinin ucuna ulaştıran üçüncü kapı girişinden geçiyor. Mr. Dean ile indikleri geniş, hafifçe eğimli çakıllı patika, şimdi meyve bahçesinin öteki ucunda, kozalaklı ağaçlar tarafından yarı yarıya gizlenmiş vaziyette; üzerinde durduğu daha ufak bir patika, bahçenin dış duvarıyla meyve bahçesinin aşağı ucu arasında diklemesine uzanmakta. Çocuklar hâlâ orada, sessiz pandomimleri tarafından sarmalanmışlar. Learmont gözlerini onların ötesine dikeyiyor: ufak, beyaz meyveli ağaçlardan oluşan sıralar, yaklaşık beş metre sonra tuhaf koyunların otladığı darmadağın çimenlere bırakıyor yerini. Tarla yükselip bir tepeye dönüşüyor; bir telgraf hattı geçiyor buradan, daha sonra gözden uzak bir yerde, öbür uçtan aşağıya doğru iniyor.

Learmont elindeki kâğıda bir kez daha göz atıyor, sonra soluna dönüyor ve bahçenin dış duvarı boyunca patikayı takip ediyor, ta ki patikanın bitimindeki evi en sonunda bulana dek.

ii

Zili çalıyor, geriye doğru bir adım atıyor ve kafasını kaldırıp binaya bakıyor. Binanın önyüzü, kırmızılaşmaya başlamış sarmaşıklarla sarılı. Yeniden zili çalıyor, kulağını kapıya uzatıyor. Bu defa biri zil sesini duyuyor: Learmont yaklaşan ayak seslerini duyabiliyor. Kapıyı bir hizmetçi açıyor. Telaşlı görünüyor kadın: saçları darmadağın, giysisinin kolları sıvanmış, elleri ve alnı ıslak. Arkasında üç dört yaşlarında bir kız, elinde bir

havluyula dikiliyor. Hizmetçi de, kız da Learmont'un çantasına ve soluma cihazına bakıyorlar.

"Çocuğu doğurtmak için mi geldiniz," diye soruyor hizmetçi.

"Eee, ben... evet," diye cevap veriyor elindeki kâğıdı kaldırarak. "Gelmemin nedeni—"

Evin içinde bir adam beliriyor, hizmetçiyi ve çocuğu iterek doktorun karşısına geliyor.

"Çinko ve selenyum var mı," diye bağıyor.

"Arabanın içindeler," diye cevap veriyor Learmont. "Ama yanımda getirdim—"

"Peki ya asit var mı? Bakır makaralar var mı," diyerek sözünü kesiyor adam. Adam şişman, gürleyen bir sesi var. Kırk-
lı yaşlarında olmalı, kırk dört yaşında. "Ne yapmaya geldiniz buraya?"

"Çocuğu doğurtmaya geldim."

"Doğurtmaya geldiniz – evet yaa! Doğurtmaya: elbette! Harika! Yapabilirsiniz... Evet, bakalım... Maureen size nerede olacağını... Bakır makaralar arabada mı demiştiniz?"

"Arkasında..." Doktor Learmont bahçelerin arkasına doğru işaret etmeye çalışıyor ama az önce oraya hangi yoldan geldiğini hatırlayamıyor.

"Yanında bir de adam mı var? Siz herhalde yardım edersiniz, böylece—"

"Efendim..." diyor hizmetçi.

"Ne var Maureen," diye cevap veriyor adam. Maureen öfkeli bir biçimde, nefesi kesilerek konuşuyor. Adam birkaç saniyelikliğine ona bakıyor, sonra bacağına vurup, "Hayır canım," diyor, "doktoru ona götürün elbette. Peki her şey..."

"Yolunda efendim," diye onu bilgilendiriyor Maureen. "İlgilendiğiniz için teşekkürler."

"Harika," diye bağıyor adam. "Siz devam edin. Maureen ihtiyacınız olan her şeyin size verilmesini... Telgraf bu mu?"

Learmont'un elindeki sarı kâğıda bakıyor, gözleri heyecanla ışıldıyor.

"Biraz kafam karışmıştı..." diyerek konuşmaya başlıyor Learmont, ancak adam kâğıdı elinden kapıyor, yüksek sesle okumaya koyuluyor:

"... yirmi dört saat içinde doğması bekleniyor'... 'durumu iyi' ... 'dün gecedен bu yana doğması'... Mükemmel! 'Doğması' sözcüğünün her harfinin anlamı bir kristal kadar şeffaf!"

"Kaynağı konusunda pek de emin olamadık..."

"Neyin kaynağı konusunda emin olamadınız? Durun bir bakayım: bu da neyin nesi? 'Mümkün olduğunca kısa sürede doktor fağrılması...' 'Fağrılması' derken? Bu lanet olasıca sözcüğün anlamı ne ola ki?"

"Efendim," diyor Maureen.

"Daha kötülerini de duymuştur, dert etme," diye bağıyor adam. "Fağrılmak'? Ben... Şu lanet olasıca anahtar!"

"Yüce İsa," diyor Maureen. Çocuğa doğru dönüyor ve havluyu ondan alıyor. Koridorda başka bir kadın beliriyor, bisküvi dolu bir tepsiyi meyve bahçesine doğru taşıyor, onun hemen arkasında bir kedi uyanıyor. "Miss Hubbard'la git," diyor Maureen çocuğa.

"... F... Ç..." diye mırıldanıyor adam, sonra yeniden bağıyor: "Kaynağı mı?"

"Telgrafın nereden gönderildiğinden emin olamadık da," diye durumu açıklıyor Learmont. "Lyidium'da yolun aşağısında bulunan postaneden gelmemişti, yine de sanki aynı hattan—"

"Miss Hubbard," diyor adam, "bekleyin."

İkinci kadın kapı aralığında duraksıyor. "Buyrun Mr. Carrefax," diyor kadın.

"Miss Hubbard, çocukların konuşma seslerini duyamıyorum," diyor kadına.

"Oyun oynuyorlar Mr. Carrefax," diye cevap veriyor.

“İşaret diliyle konuşmadıklarından emin misiniz?”

“Buna izinleri olmadığını anlattım onlara. Zannedersenem—”

“Ne? Anlattınız mı? Bunu onlara anlatmanız tek başına yeterli değil ki! Onları *konuşturmalısınız*. Sürekli olarak!”

Çocuk bisküvi dolu tepsiye uzanıyor. Kedi, hareketsiz ve gergin bir biçimde, çocuğun çaba göstermesini inceliyor. Maureen, Learmont’un kıyafetinin kolundan tutup onu eve doğru çekmeye başlıyor.

“Sevgili doktor bey, kaynak tam burada işte,” diye gürlüyor Mr. Carrefax, yanından geçerken. “F ve Ç’ye rağmen. Hayal kırıklığı. Düzeltilebilir. Bakır! Arabada mı demıştiniz?”

“İçinde bekleyen biri—”

“Mükemmel! Miss Hubbard, çocukların seslerini duymayınca onların işaret diliyle konuştuklarını düşünüyorum.”

“Elimden geleni yapacağım Mr. Carrefax,” diyor Miss Hubbard.

“Sürekli olarak,” diye bağıyor kadına, “onların *konuşmalarını* duymak istiyorum!”

Kadınla birlikte uzun adımlar atarak yürüyor, arabaya yöneliyor. Çocuk bisküvilerin peşinden geliyor, kedi de çocuğun. Maureen öteki tarafa, merdivenin üst kısmına doğru gidiyor, Doktor Learmont’un önünde ilerliyor. Burada bir duvar kilimi asılı, ya bu merdivenin kendisini ya da ona çok benzeyen bir başkasını resmeden bir halı. Üstteki merdiven sahanlığını geçip odanın içine giriyorlar. Buranın duvarında ikinci bir halı asılı: ipeğe işlenmiş başka bir resim, saçlarını atkuyruğu yapmış köylülerin meyve bahçesindekilerle aynı beyaz meyvelerle kaplı ağaçlara uzandıkları bir Şark manzarası bu. Halının aşağı bölümünde, ağaçların altında, başka köylüler var, otları çözüyorlar. Onların altında, odanın içinde, bir kadın sırtüstü bir yatağın üzerine uzanmış. Şiltenin çevresine çocuğu ittirirken kullanması için bir çarşaf bağlanmış ama kadın bu çarşafı tut-

muyor. Oldukça huzurlu bir biçimde uzanmış, koyu kahverengi saçları ise terden sırlıslıkla. İkinci bir hizmetçi yanında, bir sandalyenin üzerine oturmuş, kadının elini tutuyor. Yataktaki kadın belli belirsiz gülümsüyor Learmont'a.

"Mrs. Carrefax mı," diye soruyor kadına.

Kadın başıyla onaylıyor. Doktor Learmont çantasını indiriyor, onu yatağın karşısında açıyor ve soruyor:

"Kasılmalarının sıklığı nasıl?"

"Üç dakikada bir," diyor kadın. Yumuşak bir sesi var, aynı zamanda pütürlü de. Biraz alışılmadık bir yanı var sesinin, yorgunluktan farklı bir şey, Learmont bunun ne olduğunu pek de anlayamıyor: yabancı birinin sesi değil ama çok yerli birine ait olduğu da söylenemez. Tansiyonunu ölçüyor. Kol bandını çıkarırken vücudu yeniden kasılıyor. Yüzü geriliyor, ağzı açılıyor, ancak ne bir çığlık geliyor ne de bir bağırış: yalnızca sessiz, zorlukla algılanabilen bir hırıltı. Kasılma on, on beş saniye boyunca devam ediyor.

"Çok acıdı mı," diye soruyor kasılma sona erdiğinde.

"Zehirlenmiş gibiydim sanki," diye cevap veriyor kadın. Başını uzağa çeviriyor, camdan gökyüzüne doğru bakmaya koyuluyor.

"Ağrı kesici almış mıydınız," diye soruyor.

Cevap vermiyor kadın. Adam soruyu tekrar ediyor.

"Konuşurken sizi görmesi gerek," diyor yatağın yanındaki hizmetçi.

"Ne?"

"Dudaklarınızın hareket ettiğini görmesi gerek, onu diyorum. Kendisi sağlar."

Yatağa dayanıyor ve elini Mrs. Carrefax'ın yüzünün önünde sallıyor; kadın kafasını ona çeviriyor. Adam sorusunu bir kez daha tekrar ediyor. Kadın onu anlıyormuş gibi görünüyor ama belli belirsiz bir biçimde yeniden gülümsüyor sadece.

“Ufak bir doz afyon aldı efendim,” diyor yatağın yanındaki hizmetçi.

“Kloroformu tercih ederim,” diyor Learmont.

Mrs. Carrefax’ın gözleri ışıldıyor. Yumuşak, pütürlü, tuhaf sesi, sözcüğü telaffuz ediyor: “Klorodin mi?”

“Hayır, kloroform,” diyor Learmont, ilacın ismini tane tane, halden anlayan bir biçimde telaffuz ederek. Çantasından bir gazlı bez çıkarıyor, bunu soluk aldırma cihazının ucuna sabitliyor, bir kayışla Mrs. Carrefax’ın yüzüne takıyor. Çantadaki bir bölümü açıyor; gaz, bezden yapılmış tünelin içinden kadının ağızına ve burnuna doğru ilerliyor, bu arada dışarıya uzun, ağır bir tıslama sesi geliyor. Mrs. Carrefax’ın yanaklarındaki kaslar gevşiyor; gözbebekleri genişliyor. Yarım dakika sonra Learmont gazı kapatıyor, maskenin kayışını çıkarıyor. Kısa bir süre sonra ikinci bir kasılma geliyor; vücudu yeniden sarsılıyor, ancak kadının yüzünde daha hafif bir acı ifadesi var şimdi. Maskeyi yeniden sabitliyor, daha çok kloroform koyuyor ve sakın yüz hatlarının daha da durgunlaşmasını, ağız tıkacının altında oluşan genişlemeyi izliyor. Gaz yeniden geldiğinde kadın mırıldanmaya başlıyor:

“... *un fleuve... un serpent d’eau noir...*”

“Ne diyor,” diye soruyor.

“Kadifenin düşüşü gibi bir şeyden bahsediyor,” diyor kadın. “Siyah bir kadifenin... bir kameranın üzerini örten...”

“Kloroform yüzünden oluyor bunlar,” diyor adam.

“... bir kameranın,” diyor kadın, “karanlığa bakan bir kameranın... Bir nehir var, içinde bir suylanı, bana doğru yüzüyor.. Daha çok.” Kadının eli yatağın yanında duran hizmetçininkini bırakıyor, çantaya işaret ediyor.

“Sizi tamamen uyutmak istemiyorum,” diyor Doktor Learmont. “Sizi—”

“Sophie,” diyor Maureen soluğu kesilerek. Learmont onun

baktığı yere, kapı aralığına doğru bakıyor. Çocuk orada, ayakta dikilmiş onları seyrediyor. Maureen geliyor, kızın önünde duruyor, onun oda manzarasını engelliyor. “Senin burada olmaman lazım,” diye azarlıyor onu – sonra yumuşuyor, çocuğu kollarına alıyor. “Gidip Frieda’ya yardım edelim,” diyor. Learmont onun ağır adımlarının merdivenden aşağıya inişini dinlerken, Mrs. Carrefax bir başka kasılmayla sarsılıyor. Çantasından bir şişe fenollü asit alıyor, yatağın yanındaki hizmetçiden kendisine zeytinyağı getirmesini istiyor.

“Zeytinyağı mı,” diye tekrar ediyor kadın.

“Evet,” diye cevap veriyor adam, kollarını sıvayarak. “Artık çok beklememiz gerekmeyecek.”

Ama çok bekliyorlar: bütün öğleden sonra ve sonrasında da. Odadan iki defa ayrılıyor: bir defasında koridorda bacaklarını germek ve pencereden dışarıya bakmak için; bu sırada Mr. Carrefax ve Mr. Dean’in bakır telgraf teli bobinlerini ve şişe kasalarını duvarlı bahçeden ahırlara taşımalarını seyrediyor; dışarı çıkışının öteki nedeni ise hizmetçi kadının kendisi için hazırladığı sandviçleri yemek. Biraz daha kloroform veriyor ve tıslama sesinin üstünde bir başka ses, Mr. Dean’in arabasının çakıllı yolda, evden ayrılırken çıkardığı ses dolanıyor. Kasılmalar devam ediyor; Mrs. Carrefax hafif anestezinin etkisiyle bir uyuyor bir uyanıyor. Günbatımı akşama dönüşüyor, sonra da geceye.

Saat iki buçukta son ıknımlar başlıyor. Yatağın yanındaki hizmetçi, Mrs. Carrefax’ı omuzlarından tutuyor, Mrs. Carrefax bezi kavırıyor, bebeğin kafasının yarısı bacaklarının arasında beliriyor, parıltılı bir plazma tabakasının arkasında, deriden bir zar biçiminde. Learmont böyle bir fenomenden bahsedildiğini duymuş ama daha önce buna tanık olmamıştı: bebeğin üzerinde bir cenin zarı var. Amniyotik kese, başın tamamını kuşatmakta, yumuşacık bir başlık bu. Bebek tamamen dışarıya

çıkar çıkmaz Learmont makasla bunu kesiyor, kabuğu soyup ayırıyor. Vücudun geri kalanını kaplayan yeşil ve kırmızı pisliği yıkayarak temizliyor, göbekbağını bağlıyor, kesiyor, bebeği bir çarşafa sarıyor ve annesine veriyor.

“Oğlunuz oldu,” diyor kadına. “Şimdi plasentayı çıkarmamız gerekiyor.”

Bir şırıngayı epitemalodinle doldurmaya başlıyor. Hazır olduğunda bebeği geri alıp hizmetçinin ellerine bırakıyor. Bebek ağlamaya başlıyor.

“Biraz acıyacak,” diyor Learmont, şırıngaya vurup hava baloncuklarını dağıtıyor. Gazlı bezden yapılma maskeyi yeniden annenin yüzüne geçiriyor, kloroformu yeniden açıyor, sonra şırıngayı kadının vajinasının kıvrımlarına batırıyor. Kadının vücudu kasılıyor; sırtı bükülüyor, sonra yeniden rahatlayıp yatağa uzanıyor. Kısa bir süre sonra plasenta geliyor. Learmont kapakçığı kapatıyor, yüzü örtülü kadına bakıyor ve yapacaklarını anlatıyor:

“Bunu atacağım, tabii gömmeyi istiyorsanız başka. Kimileri istiyor. Hatta kimileri onu kızartıp yiyor. Ve cenin zarının bir işaret—”

Ancak kadın çantaya doğru el hareketi yaparak onun sözünü kesiyor.

“Bir şey olacağını sanmıyorum,” diyor adam. “Birkaç dakika daha bekleyelim.” Kapakçığı yeniden açıyor. Mrs. Carrefax’ın gözleri genişliyor. Bebek ağlamayı bırakıyor. Uzun bir süre boyunca oda sessizliğe bürünüyor; yalnızca kloroformun tıslaması ve bundan daha sessiz olan, ahırlardan havaya yayıldığını duyduğu kesintili mekanik uğultu var.

iii

Gün ağarıırken ona ringa balığı, yumurta ve ekmek veri-

yorlar. Yemeyi bitirdiğinde Maureen doktora Mr. Carrefax'ın kendisini görmek istediğini söylüyor.

“Nerede,” diye soruyor Learmont.

Maureen burnundan soluyarak cevap veriyor: “Atölyesinde elbette. Evin çevresinden dolaşın, sola sapın, bahçe duvarındaki kapı aralığından geçince oraya ulaşacaksınız.”

Çimenlerin üzerinde çiy var, dün çocukların oynadığı meyve bahçesinde bulunan ağaç gövdelerinin çevresinde ise sisten yılanlar. Kendisine anlatılan yolu izleyerek evin çevresinde dolaşan Learmont, meyve bahçesinden uzaklaşıyor, arsanın eve gelirken görmediği bir bölgesine doğru yürürken bir tür kapalı parktan geçiyor. Yüksek duvarda bir kapı var, sütunların tepesindeyse obelisk şekilleriyle kaplı oymalar. Duvarın ardında, duvardan daha uzun boylu atkestanesi ağaçlarının karaltıları var, ağaçların yapraklarının hepsi büyük ve sarı. Sarmaşık kaplı evin duvarı bir dönüş yaparak onu alçak duvarların çevrelediği muntazam bir çimenlik bölgeye, sonra da sonunda ihlamur ağaçlarının durduğu daha ufak, çimlerin biçilmediği bir bölüme giden başka bir çit duvara ulaştırıyor. Buradan geçerken belli belirsiz bir uğultu duyuyor ama bu, ahırlardan geldiğini duyduğu uğuldama sesiyle aynı değil: daha az heyecanlı, daha az elektrikli bir ses. Neden böyle olduğunu çimenliğin ucuna ulaştığında anlıyor: ihlamur ağaçlarının çevresine arı kovanları yerleştirilmiş. Bunlardan uzak duruyor, ikinci bir kapıdan geçerek kendisini bahçenin alt kısmında buluyor, burada dikdörtgen biçiminde bezelye yeşili balçıkla kaplı bir yalak hareketsiz bir biçimde durmakta. Buranın sonunda duran bir kapı, dün eve gelirken geçtiği duvarla kaplı bahçeye açılıyor. Açmayı deniyor ama kapı kilitli. Öbür taraftan metalik bir makas sesi geliyor.

“Mr. Carrefax,” diye sesleniyor.

Metalik makas sesi duruyor, Mr. Carrefax'ın sesi gümbürtülü bir cevap veriyor:

“Ne? Kim o?”

“Doktor,” diye sesleniyor Learmont. “Bebek iyi, sağlığı yerinde.”

“İyi ve ne? Korkarım ki bu kapının anahtarını kaybetmişim. Öteki taraftan dolaşmanız gerekecek. Duvarı takip edin.”

Duvarı nasıl takip edebileceğini bilmiyor: üzeri sarmaşıklarla ve payandalar gibi dışarıya uzanan çalılarla öylesine kaplanmış ki, duvarın nereye uzandığını söylemek güç. Learmont arkasında bir elma bahçesinin bulunduğu atkestaneleriyle dolu uzun, ağaçlı yoldan geri dönüyor. Ağaçlı yoldan ufak evlerin dizildiği bir yere ulaşıyor, buraya gelmeden önce yeniden duvarı fark ediyor; duvar, çitlerin arasından başlayıp dün yanından geçtiği dar, hendeğimsi derenin yanında ilerliyor; sonunda aynı tahta köprüye ulaşıyor, burayı yeniden geçince köprü onu aynı ufak kapı aralığına getiriyor. Dönüp dolaşıp aynı yere ulaşmış oluyor böylece. Kafasını yeniden öne eğiyor, bir adım atarak morsalkımlardan eğri büğrü kaldırım taşlarına geliyor, bir defa daha yerde yığılmış halde duran laleler ve kasmopatıların arasından geçiyor.

Zambakların mor rengi dünkünden daha parlak, daha yoğun görünüyor. Çitler ve çardaklardan oluşan yol, daha da kuşatılmış. Zehirdutlarından gelip ahırlara doğru uzanan ince uzun, açık kahverengi üzüm asmalarının sayısı çoğalmış sanki. Altlarına ulaştığında onların üzüm asması değil, bakır kablolar olduğunu görüyor: dünden bu yana çok sayıda bakır kablo burada yan yana yerleştirilmiş. Hudson and Dean’in arabasında kendisiyle birlikte gelen bobinler, çözülmüş halde ahırların girişlerinden dışarıya uzanıyor. Mr. Carrefax elindeki metal kesiciyle bunlardan birinin üzerinde durmuş, uzunluğunu ölçüyor.

“Şunu tutsanıza,” diyor Learmont’a, telin bir ucunu uzatarak.

Doktor Learmont ona itaat ediyor. Mr. Carrefax volta atarak ahırdan uzaklaşıyor, çardağa geliyor, bu arada yolu hesaplıyor.

“Bence üç buçuk metre. Aklınızda tutun. Karnınız aç mı?”

“Yumurta yedim, ayrıca ringa balığı ve–”

“Ringa balığı ve ne? Size şu petekten biraz bal verelim. Malt da var. Tadı müthiş!”

Learmont’u ahırlardan birine götürüyor. Rafların altında tezgâhlar var: telgraf cihazları, telefon alıcıları, içlerinden dışarı kâğıtlar sarkan büyük fonograf makineleri, balmumu pistonları, şişeler, isim ve işlevlerini bilmediği, ancak tahmin edebildiği nesnelere ve aletler. Burada bulunan bir çalışma masasının üzerinde, metal rende talaşları arasında içi koyu kahverengi bir sıvıyla dolu bir sūrahi, iki kupa ve biraz peynirli tart var. Mr. Carrefax yüzeyi onlardan daha temiz görünmeyen bir beze ellerini siliyor, bir bıçakla tarttan iki dilim kesiyor, birini doktora uzatıyor, sonra da kupalara malt dolduruyor.

“Kahvaltı mı, öğle yemeği mi, akşam yemeği mi, acaba hangisi bu? Bütün gece uyumadım,” diyor Learmont’a. “Sağlığınıza içiyorum doktor!”

Malt onu ferahlatıyor; tart ise yoğun ve sert. İki adam bir süre sessizce yemek yiyip malt içiyor.

“Düzelttim,” diyor Mr. Carrefax bir süre sonra Doktor Learmont’a.

“Neyi düzelttiniz,” diye soruyor Learmont.

“F ve Ç tuhaflığımı – tuhaflığımı yani. Telgraf telini buradan kesintisiz olarak postane hattına bağlamış olsam böyle bir hata yapılmazdı.”

“Sizi anladığıma emin değilim,” diyor Learmont.

“İşte,” diye bağıyor Mr. Carrefax. Elini sert bir biçimde Learmont’un sırtına oturtuyor, onu atölyenin girişine ilerletiyor. “Baksanıza,” diyor kafalarının üstünden geçip, çardakların üzerinde kıvrılan zehirdutlarıyla birleşen telgraf teline işaret ederek. “Bu tel sizce nereye kadar uzanıyor?”

Learmont’un gözleri çardaktan duvara, oradan da beş daki-

ka önce karşısında durduğu kilitli kapıya çevriliyor. Birbirine geçmiş sarmaşıklarla çalılar arasında bir tür metal rüzgârgülü var. Telgraf telleri, birbirlerine dolanmış yılanlar gibi bunun çevresini kuşatmış.

“Buraya kadar mı geliyor,” diye soruyor.

“İşte,” diye yeniden bağıyor Carrefax. “Hem evet hem de hayır! Telgraf telleri bitiyor ama *telgraf sinyali* daha da ileriye gidiyor! Şimdilik bir buçuk metre. Bu bakırla onu üç, hatta dört buçuk metre uzatacağım. Dikkatinizi çekerim, sinyallerin daha uzak mesafelere gönderildiği de olmuştur. O İtalyan, yanında kuleleri, telgraf direkleri ve uçurtmalarıyla şu anda Salisbury Plain’dedir... Postaneyle anlaşmış, anlıyor musunuz durumu? Ödeneğini almış. Bu işler her zaman bu şekilde olur! Bir akıl hocası, anlattıklarınızı dinleyip başıyla onaylayan, arada bir göz kırpan biri gerekir: muhtemelen bir Mason. Çocuk doğduğunda hiç kuşkusuz onun adını verecekler. Oğlan mı oldu, kız mı?”

“Bebek mi? Oğlan.”

“Harika! Harika! Biraz daha malt ve bal alın. Bebek rahat geldi mi? Kızı çekip almak gerekmişti. Çıkana dek yatağın ayakucunu hediyelerle donatmamız gerekmişti resmen.”

“Biraz zaman aldı ama sonunda sakin sakin geldi. Üzerinde cenin zarı vardı.”

“Nesi vardı? Benin sarı mı dediniz?”

“Cenin zarı dedim. Kafasının çevresinde bir örtü vardı: bir tür ağ gibi düşünün. İyi şans getirdiğine inanılır, özellikle de denizciler arasında.”

“Denizciler mi? Doktor, bakın size söylüyorum: bu lanet şeyi çalıştırırsanız onların şansa ihtiyacı olmayacak. Sinyal gönderebilmeleri için dünyanın çevresine yayılmış bir ağları olacak. Siz teslimat arabasıyla mı geldiniz?”

“Evet. Telgraf şirketindeki kadın ikinizin gönderdiği mesaj-

ları da almış; Hudson and Dean'den birinin gönderildiğini de oradan biliyordu.”

“Harika! Ama geri dönmeniz gerekecek.”

“Lyidium buraya uzak değil. Yürüyerek gidip oradan trene binebilirim.”

“Yürümeye gerek yok,” diye bağıyor Mr. Carrefax. “Telgraf göndereceğim, araba gelip sizi alsın.”

“Buna gerek yok,” diyor Doktor Learmont. “Hem yürürsem kafam da açılır.”

“Açılır, neyiniz açılıyormuş? Ben böyle bir şeye tahammül edemezdim! Siz eve geri dönün. Sizi almaları için telgraf göndereceğim, bu arada biraz dinlenin.”

Doktor Learmont ona itaat ediyor. Aksini yapamayacak kadar yorgun. Zambaklar ve kasımpatıların yanından yürüyor, dar dereден geçiyor, atkestanesi ağaçlarının bulunduğu yol boyunca ilerliyor. Kara kuşlar hâlâ üstlerinde, yükseklerde gezinmekte; sayıları mı çoğalmış, yoksa gökyüzünün kubbesini yavaşça hareket eden noktalara dönüştüren şey yalnızca kendi yorgunluğu mu, Learmont emin olamıyor. Ne epiternalodin şişelerini ne de kodein haplarını bulabiliyor ama bunların önemi yok: ameliyathanede onlardan bir sürü var.

Bebek süt emiyor; annesi sakin ve mutlu bir biçimde yatakta oturmuş, yanındaki hizmetçi kadın annenin saçını tarıyor, üstlerindeki ipek duvar halısındaki koyu renkli otları taşıyan Çinli kadınlar gibi saçlarını ayırıyor. Maureen yatağın ucuna oturmuş; kucığındaki kız sessizce kardeşini izliyor. Hepsi sessizce izliyor: süt emen bebek ve bahçeden yükselen bakır uğultu dışında, oda sessiz.

“Başlangıçta,” diyor Simeon Carrefax, Birinci Derslik'teki küçük, yüksek podyumun üzerinde dururken, “başlangıçta bayanlar baylar, Söz vardı.”

Versoie Sağırklar Gündüz Okulu'nun müstakbel öğrencilerinin ebeveynlerinden oluşan dinleyici kitlesi, dersliğin çocuklara uygun boyuttaki sandalyelerinde sıkış tıkiş oturuyor. Miss Hubbard onların ardında, odanın arka tarafında oturuyor; kadın sinirli biçimde bir Carrefax'e bir ayağının yanında duran, içi ufak kurşun borularla dolu kutuya bakıyor.

“Söz Tanrı'yıladı,” diye devam ediyor Carrefax, “ve Söz Tanrı'ydı. Bu, konuşma eyleminin kendisinin ilahi olduğu anlamına gelir. Konuşmanın kendisi dünyayı var eden nefesi üflemiştir; onun içine hayat üflemiştir ki kendisi de nefes alıp konuşabilsin. Dünyadaki dağların yükselip alçalışı, denizlerin sürekli olarak kabarması, bunlar nefesten değil de nereden gelir, sorarım size? Peki ya dünyanın çevresinde şiddetle esip duran, fırl fırl dönen rüzgârlara ne demeli? Sıcak su kaynaklarından taşan buharlar, balinaların hava deliklerinden püsküren sıvılar nedir? Bir şelaleden taşkın bir biçimde akan suların yanında durmuş, bir korulukta zaman geçirmiş hangi insan, duyduğu seslerin yeryüzünün konuşması olduğunu yadsıyabilir ki?”

Adamın bakışları odada geziniyor. Teker teker anne babala-

ra bakıyor, onların gözleri ise yere veya Carrefax'ın arkasındaki duvarda bulunan tahtaya dikilmiş halde. Tahtada, bir sulama sistemi veya bir vinç düzeneğini akla getiren karmakarışık bir oluşum içinde birbirine kenetlenmiş katmanlar, menteşeler, koridorlar ve manivela kollarını gösteren karakalemle çizilmiş bir şema var.

“Bayanlar baylar, bizler de o zorlukla nefes alıp veren ritimle hareket etmiyor muyuz? Ruhumuzun asıl adı da zaten *suspirio* değil mi? Nefes alıp vererek yaşıyor, konuşarak yüce olana katılıyoruz. Her birimiz bir diğerimizle söyleşirken, birbirimizi dinleyip yanıt verirken, bağlantılar oluşturuyoruz: dostluklar, düşmanlıklar ve aşklar. Konuşmaya başladığımızda ahlaki varlıklara dönüşüyor, hukuka saygı duymayı, başkalarının acısını anlamayı, sanatlar ve bilimlerin sundukları sayesinde şiir yazma, akıl yürütme, tartışma yeteneklerimizi güçlendirmeyi öğreniyoruz. Konuşmak, bizim çiçek açmamız için hem bir yöntem hem de bir ölçüdür. Dünyadaki varoluşumuzun para birimi de akışı da odur; dünyanın bütün mucizeleri ondadır.”

Adam duraksadığında ebeveynler kendi nefes alıp verme seslerinin farkına varıyorlar, sesleri dersliğin sessiz ortamında aniden yüksek geliyor onlara. Adam başını ve omuzlarını geriye atıp devam ediyor:

“Bayanlar baylar, kendimi bir sözcü olarak adlandırmaktan gururluyum. Benim entelektüel atalarım Deschamps, Heinicke, Gérando ve büyük Alexander Bell'dir. İnsan vücudu,” diyor ve yana dönerek bileklerini yazı tahtasının üzerine vuruyor, “bir mekanizmadır. Zemini ve duvarları mütemadiyen hareket eden, kalp ve akciğerlerin içinde yer aldığı bir kasa; vücudun makine dairesi olarak adlandırabileceğimiz göğüs kafesi isimli bu odanın tavanındaki kapak açıldığında, nefes borusu aracılığıyla dışarıya hava giderken, bir ses duyulur. Bu kadar basittir işte. Çocuklar!” Podyumun yanında sessizce oturan üç oğlan

ve bir kıza doğru dönüyor, sağ avucunu açıyor ve kararlı bir biçimde havaya kaldırıyor. “Kalkın!”

Çocuklar sandalyelerinden kalkıyor. Carrefax bir koro şefi gibi ellerini uzatıp ileriye itiyor, önündeki havada bir titreşim oluyor, dört çocuk tek bir sözcükten oluşan nakaratı hep bir ağızdan söylüyor.

“Haaaaaaa.”

Ses uzun, bitkin, ahenkten yoksun. Birkaç saniye içinde müstakbel ebeveynlerden bazıları oturdukları ufak sıralarda hareket ediyorlar. Çocukların gözleri doğrudan ileriye bakıyor, mest olmuş veya bir dizi hayalet tarafından ele geçirilmiş gibi boş bir ifadeye sahipler; onlar konuşurken omuzlar geri çekiliyor, ses duyulmaz olurken yavaşça iniyorlar. Carrefax ellerini çekiyor yeniden, sonra titreyerek bir kere daha ileri uzatıyor ve çocuklar yine bağıyor:

“Haaaaaaa.”

Çocukların sesleri bu ikinci seferde boş bir soruya verilmiş isteksiz, boş bir yanıt gibi geliyor kulağa. Carrefax'ın elleri mümkün olduğunca uzun bir süre boyunca havada duruyor, bu arada gösterdikleri çaba yüzünden titriyorlar. En sonunda çocukların sesleri titremeye başlıyor, sonra bir inlemeye dönüşüyorlar, vücutlarını kuşatan dilsiz hayaletler gidip onları serbest bıraktığında bu inilti de yok oluyor.

“Çocuklar,” diyor Carrefax, avuç içlerini podyumdaki panolara doğru çevirerek, “oturun!”

Çocuklar yeniden sandalyelerine oturuyor. Carrefax onları işaret edip anlatıyor:

“Bu dört çocuk okulumuza geldiğinde onların yalnızca sağır değil dilsiz de olduklarını düşünmüştük. Neymiş? Evet, *dilsiz*: çifte engelli yani. Ancak ne kadar da hatalıymış bu teşhis! Beyefendi, şimdi siz Mandarin dilini iyi konuşamadığınız için dilsiz mi oluyorsunuz? Veya siz hanımefendi, Estonya dili

konuşmadığınız ve And Dağları'nda yaşayan İnkaların dili Quinchua'nın varlığından bile bütünüyle bihaber olduğunuz için size dilsiz mi demeliyiz?"

Bakışlarını iki müstakbel ebeveynin üzerinde sabitliyor. Biraz endişeli bir biçimde başlarını sallıyorlar.

"Elbette ki hayır! Bir göğüs kafesiyle, gırtlakla ve ağızla doğan hiçbir insan, şu veya bu dili konuşma yeteneğinden âciz değildir! Ama yine de hiç duymadığınız, denemediğiniz, sınımadığınız bir dili nasıl konuşabilirsiniz ki? Sağır çocuk için İngilizce böyle bir dildir işte. Konuşma doğuştan gelen bir şey değildir: çekilerek, koparılarak çocuktan alınmalıdır. Vücuttaki motor harekete geçirilmeli, makinenin parçaları ince ayara tabi tutulmalı. Miss Hubbard."

Miss Hubbard, yüzü kızarmış bir vaziyette kutunun yanına çömeliyor, ufak kurşun boruları alarak odanın içindekilere dağıtmaya başlıyor.

"Bayanlar baylar," diyor Carrefax müstakbel ebeveynlere, "dudaklarınızı sıkı sıkıya birbirlerine yapıştırın ve havayı dışarıya üfleyin."

Müstakbel ebeveynler birbirlerine bakıyor.

"Üfleyin," diye emrediyor Carrefax. "Dudaklarınızı sıkıştırın, şey gibi, *hmmm* yapar gibi, şimdi havayı dudaklarınızın arasından dışarı üfleyin."

Ellerini yine vücudunun önünde havaya kaldırıyor. Müstakbel ebeveynler ağır ağır ağızlarını büzüyor, derin nefesler alıyor, sonra osurma sesleri çıkaran yürümeyi yeni öğrenmiş çocuklar gibi nefeslerini dışarı veriyorlar. Sesler odayı doldururken, yaşadıkları zorluktan, çektikleri utançtan veya her ikisi yüzünden ebeveynlerin yüzleri kızarıyor.

"Sanırım bana hak vereceksiniz, bu hiç de hoş bir ses değil," diyor Carrefax, ahenksiz ve kulak tırmalayıcı sesi bastırarak. "Bir bardağın içine hapsolmuş bir sineğin sesi bile bu

kadar kaba gelmez kulağa. Şimdi her biriniz elinizde duran boruları alın, dudaklarınıza sıkıca bastırın ve bir uğultu çıkarın. Haydi.”

Müstakbel ebeveynler itaat ediyor. Her biri boruyu ağızlarına bastırırken dışarıya net, trompetimsi notalar dökülüyor.

“Mükemmel,” diye bağıyor Carrefax. “Şimdi dudaklarınızı daha da sıkın.” Müstakbel ebeveynler bunu yapıyor, sonra notaların perdesi yükseliyor. “Olağanüstü! Şimdi, beyefendi ve hanımefendi, siz borularınızı iki çentik gevşetin.” İstedğini yapıyorlar; yüksek perdeli notalar, daha derin notalar tarafından dengeleniyor. “Şahane,” diye bağıyor Carrefax. “Resmen bir bando var karşımızda! Biz sizle ne senfoniler besteleriz! Miss Hubbard.”

Miss Hubbard çalgıcılardan müzik aletlerini toplayarak derslikte ilerlemeye başlıyor.

“Dünyanın en iyi opera sanatçısını ziyaret etseydik şimdi,” diyor Carrefax, “yanımıza bir kılıç olarak opera binasının perdeleriyle dekorunun arasına gizlenseydik, sanatçının sahnede söylediği en büyüleyici ariyanın tam ortasında sahneye fırlayarak, hedefi on ikiden vuran tek bir hamleyle onun kellesini uçursaydık... Muhteşem! Evet, ne olurdu o zaman? Kellesini uçursaydık, kafa boşluğundan dışarı hâlâ hava çıkarken sanatçının boynu tıpkı sizin uğuldayan dudaklarınızın borulardan çıkardığına benzer bir ses çıkacaktı. Evet, aynen böyledir işte, sağır çocuklar... sağır çocuklar, kafasız opera şarkıcılarına benzer; çünkü, çünkü...”

Söylemesi gereken sözcükleri ararken bir duraklama yaşıyor; sonra Miss Hubbard borulardan birini yere düşürüyor, bir tınlama sesi geliyor. Müstakbel ebeveynler dönüp ona bakıyor. Kadın boruyu almak üzere reverans yapıyor; Carrefax gırtlaklarını temizliyor, anlatmaya devam ediyor:

“Burada işimiz sağır çocuğa boru işlevi kazandırmak: ka-

pakçıklarıyla gırtlığını, ses tınısını süsleyen yutağını, bunaldığında burun deliklerinin önünde bir örtü gibi asılı duran sütunlarla desteklenmiş damağını, bunun gibi şeyleri açmak. Tıpkı şarkı söylemek gibi konuşmak da ses organlarımızın çeşitli biçimlerde ayarlanmasının oluşturduğu mekanik bir durumdur. Eğer sağır çocuklara sahip oldukları organları doğru biçimde ayarlamayı öğretirsek, *konusacaklardır*. Timothy, Samuel ve Felicity,” –himayesindeki dört çocuktan üçüne işaret ediyor, avucunu açıyor, kararlı bir biçimde elini tavana doğru kaldırıyor– “kalkın!”

Oğlanlarla kız yeniden ayağa kalkıyor. Carrefax çocuklardan her birini bir eliyle idare ediyor, havada şekiller, daireler çiziyor, çocuklara yükselen ses döngüsünde yansımaları bulan sekansı tekrarlatıyor:

“Ah ee o ee, ah ee o ee, ah ee o ee...”

Sekansın defalarca tekrarlanmasına müsaade ediyor, sonra eliyle kelle uçurur gibi bir hareket yaparak şarkıyı durduruyor.

“Burada, yalnızca damağın inip çıkışıyla, belli sözcüklerin temeline ulaşıyoruz. Timothy.” Çilli bir çocuğa işaret ediyor, kulağını parmaklarının arasına alıp çimdikleyerek çocuğa söylüyor:

“Kuu-lak.”

“Müthiş! Aferin benim oğluma,” diye bağırıyor. Sonra bir parça kömürkalemi alıp tahtaya *alan* yazıyor, kıza işaret ediyor. “Felicity.”

Felicity sözcüğü telaffuz ediyor: “A-laa-n.” İkinci heceyi söylerken şiddetli bir biçimde nefes vererek heceyi dışarı fırlatıyor.

“Yine müthiş, yine müthiş,” diye bağırıyor Carrefax. Arkasını tahtaya dönüyor, *alan* sözcüğünü siliyor, onun yerine *ürkünç* yazıyor. “Samuel.”

Dolgun, sarışın Samuel bu sözcüğü yüksek sesle okuyor. Ağır bir iç çekişle “künç” hecesini dışarı çıkarıyor. Carrefax

memnun bir biçimde ona başıyla işaret veriyor, seyircilere dönüyor, şöyle diyor:

“*Kulak, alan, ürkünç*: ses aygıtlarımıza verdiğimiz en ufak emirler, bizim için vücudun organlarını gösteren, Kuzey Amerika'nın Büyük Gölleri arasında en güneyindekinin ismini söyleyen, rüyalarımızı kaplayan gizem havasını ifade eden araçlara dönüşürler. Tıpkı Michelangelo'nun Sistine Şapeli'nin hâlâ ıslak alçısına sürdüğü fırçası gibi, damağımızın üstüne hafifçe vuran dilimizi, gırtlığımızda ve ağzımızda şekillenen başyapıtları çerçeveleyen dudakları işin içine soktuğumuzda, hacıların yaşadıkları tapınakları bize resmeden konuşma yeteneğimiz nasıl da güçlenir. Romeo'nun Juliet'le ilk buluşmasından sonra artık falcılara mesafeye yaklaşması ne kadar da anlamlıdır! Dudaklarımızla iletişim kurarız, ellerimizle değil. Bu sağır çocuk benim dudaklarımı nasıl okuyor, izleyin; dilsiz olduğu varsayılan bu çocuk yanıt vermek için ses aygıtını nasıl kullanıyor, dinleyin.” Felicity'ye dönüyor ve ona sert bir bakış atarak yavaşça şunları söylüyor: “Felicity, sen İngiltere'nin neresinde doğdun?”

Bir duraksama oluyor, sonra Felicity yanıt veriyor: “Talesbury'de Mr. Carrefax.” “Talesbury”nin *t* ve *b*'sini çok kesin bir biçimde telaffuz ediyor, ancak sessiz harflere gelince onu engelleyen bir şey varmışçasına sözcüğün sesli harflerini uzatıyor. “Carrefax”ın *f* ve *x* harfleri, patlamış birer futbol topu gibi tıslıyor.

“Harika! Şimdi Timothy'ye kaç kardeşi olduğunu sor.”

Felicity çilli çocuğa dönüyor, yavaşça ve özenli bir biçimde soruyor:

“Timothy, senin kaç kardeşin var?”

Timothy en sonunda yanıt veriyor: “İki kardeşim var.” Sesi kızınkinden biraz daha derinden geliyor; *ş* harfini telaffuz edişi bir şırıltıdan çok bir uğultuyu getiriyor akla. Sözcüklere ses verirken elleri iki yanında hafifçe seğirtiyor, sonra sanki kendi-

lerini engellemek amacıyla şortunu sıkıyorlar.

“Harika! Ve şimdi, Felicity ve Timothy, ikiniz birden, bana son zamanlarda ezberlediğiniz bir şiiri okur musunuz?”

Çocuklar aynı anda ama biraz dengesiz bir şekilde yanıt veriyorlar ona: “Çobanın Yaşantısı.”

“Buradaki arkadaşlar için şiirin ilk birkaç kıtasını ezberden okuyun,” diyor Carrefax. Çocuklar öteki tarafa dönüyor; Carrefax başını sallayarak Felicity’ye işaret veriyor, kız yüksek sesle okumaya koyuluyor:

Cuddie, ne kadar ayıp, lütfen kaldır o mutsuz başını,
Ve bizimle birlikte takip et güzellikleri
Ve Phoebus ırkının canını sık.
Whilhom, alıştırdın şu çobanın çocuklarını önderlik
yapmaya,
Uyaklarla, bilmecelerle ve çiçek açan yapraklarla...

Yavaş yavaş, tane tane konuşuyor; sözcükler bir yerde takılıyor ve geriniyor ve sürükleniyor ve yeniden bir tıslama sesi çıkarıyorlar. Müstakbel ebeveynler oturdukları ufak sıralarda ileri doğru eğiliyor, söylediklerini anlamak için kendilerini zorluyorlar. Kızın sözleri sanki onların göremediği, podyumun yanında veya altında duran bir başka çocuktan geliyormuşçasına tuhaf bir etkiye sahip. Müstakbel ebeveynlerden birkaçı kafaları karışık vaziyette odanın çevresine bakıyor. Felicity okumayı bitirdiğinde, Carrefax başıyla ona işaret veriyor, Timothy okumaya başlıyor:

Piers, eskiden acılı bir edayla çalardım kavalımı,
Tüm sazlıklarım parçalanıp bölünmüştü çünkü:
Ve talihsiz Esin Perimin ilham dolu deposu tükenmişti,
Her şeye rağmen, azıcıkta elde edebildiği.

Böylesi mutluluklar Çekirge'yi kederlendirdi,
Ve Kış geldiğinde uzanır boylu boyunca...

Oğlanın sözcükleri, Felicity'ninkiler gibi, sanki ondan değil, *onun içinden* geçerek çevreye dağılıyor: ağzı, bir şekle girip çok uzun bir süre boyunca o şekilde kaldığından, sanki başka bir noktadan, başka bir yerden, yelden, selden gelen sesleri çekiyor içine.

ii

Simeon'un oğlu Serge, buranın yanındaki odada, İkinci Derslik'te dadısının kendisine öylesine söylediği bir şeyi, iki buçuğuncu yaş gününü, ahşap küplerle oynayarak geçiriyor. Birinci Derslik'teki çıplak parke zeminin aksine, burada zemin halıyla kaplı. Sabah ışığı cumbadan içeriye sızıyor, pencerenin kavisinin iç tarafı boyunca uzanan rahat koltuğun üzerinden geçiyor, halının kıvrılmış tüyleri arasına düşüyor; bunların arasından yükseliyor, etiketlenmiş oyuncakların, atların, arabaların, palyaçoların ve akrobatların içinde saklandığı kavanoz ve şişelerin etrafında dolanıyor. Nesnelere iliştilmemiş başka etiketler de var, bunlar ufak bir masadan aşağı düşüp zemine yayılıyor, sözcüklerden oluşmuş bir yıkıntı oluşturuyorlar.

Ahşap küplerin üstünde, zarlardaki sayılara benzeyen geometrik şekiller var: kareler, üçgenler, daireler ve başka, daha karmaşık formlar. Bu şekillerden bazıları küplerin yüzlerinde (zar olsalardı altı sayısının yer alacağı yüzde) bir resim oluşturmuşlar; örneğin bir bisikletçi, ev, suaygırı veya şapkasından tavşan çıkaran sihirbaz resimleri var. Serge sihirbazı bisikletçinin üzerine koymuş, onun üzerinde bir elinde bıçak ötekinde sosisler tutan bir kasap var: elindeki sosisleri, tıpkı sihirbazın tavşanını tuttuğu gibi, onları incelemek üzere kaldırmış, göste-

riyor. Resimlerin hepsi yandan görülüyor ve hepsi dümdüz; bisikletçinin önünde ilerlediği, üçgenlerden oluşan manzara, bisikletçinin bedeninin üzerinde olduğu yuvarlak tekerler kadar derinlikten yoksun, sanki küpün üstünde resmedilen dünyanın içinde, bir sahne dekoru parçasının önüne konmuş bir mukavva kutu gibi. Serge bir süreliğine küplerin yerleşimi üzerine kafa yoruyor, sonra bisikletçi ile sihirbazı oldukları yerde tutup kasabı kaldırıyor, onun yerine yine yandan görülen, oval bir çamur birikintisi içinde debelenen, geniş, yuvarlak suaygırını yerleştiriyor. Serge küpleri bir arada tutarak düşünüyor, sonra ellerini küp yığınından çıkarıyor. Küpler titremeye başlıyor, suaygırı, çamur, tavşan ve sihirbazlı küplerin toplam ağırlığı, etrafı sarılmış durumda olan, tekerlerinin altındaki yumuşak, eğri büğrü yüzey yüzünden de zor durumdaki bisikletçiye çok fazla geliyor. Küpler devrildikçe, eşkenar dörtgen, ikizkenar yamuk ve üçgensiler hummalı bir biçimde bir belirip bir yok oluyor, halının üzerinde diziliyorlar.

Serge kafasını kaldırıp pencereye, sonra da yüzeyinde başka geometrik şekillerin sergilendiği tahtaya bakıyor: tahtaya içlerinde çizgiler bulunan bir sürü yuvarlak şekil çizilmiş. Şekiller tekrar ettikçe daha silik hale geliyor, kavisleri bir daralıp bir genişliyor, çizgileri kavis yapıyor, bükülüyor. Serge yeniden aşağı bakıyor, şimdiye dek bacağının yanında duran bir oyuncak askerle oynamaya başlıyor. Askeri eline alıp kaldırıyor, suratına bakıyor. Askerin gözlerinde boş bir bakış var, belirsiz bir orta noktaya bakıyor; ağzında ise hafif bir gülümseme ve sakin, durgun bir ifade var. Serge askeri alıp halının üzerine yerleştiriyor, halının tüylerini ayırıyor, askerin sırtı için yer açıyor. Kalın tüyler askerin iki tarafına doluyor. Serge tahta küplerden birine uzanıyor, küpü askerin üzerine doğru kaldırıyor, sert bir biçimde yüzüne vuruyor. Askerin bacaklarıyla ayakları dev boyutlardaki küp tarafından ezilirken sarsılıyor. Serge

küpü kaldırıyor, bir kez daha askerin yüzüne vuruyor; sonra yeniden, birkaç defa daha. Onu parçalamayı bitirince, verdiği zararı incelemek üzere askeri havaya kaldırıyor. Askerin gözleri yaşananlardan etkilenmemiş, hâlâ muğlak bir ifadeyle uzaklara bakıyor; ancak ağzın biçimi bozulmuş, alıcısı içine göçmüş, yok olmuş. Serge başparmağının tırnağıyla bu ezilmiş kısmı sıyrıyor, alçı parçacıklarını kaldırıyor. Sonra, derslikte yalnız olduğundan, kendi kendine şöyle diyor:

“Bodner.”

Askeri alıyor, nazik bir biçimde halının üzerine yerleştiriyor, biraz önce onu sakatlayan ahşap küple arka tarafını destekleyip askeri oturur konuma getiriyor. Serge başka bir küpe uzanırken dikkati dağılıyor, içeriye büyük ablası Sophie ve kedileri giriyor aceleyle. Sophie yarı koşar, yarı sıçrar bir vaziyette, yumruğu sıkılmış ellerini önünde tutarak duruyor. Kediyle kapının arasına yerleşerek ellerini kediye doğru sallıyor, bir şarkı söylüyor:

“Spitalfield! Ah, Spitalfield!”

Kedi koltuğun altına geri çekiliyor. Sophie çömeliyor, yerde sürünerek ona yaklaşıyor, avuçlarını açıyor ve kediye içlerinde birbirine sokulmuş duran dört beş küçük beyaz tırtılı gösteriyor.

“Bir tane yesene Spitalfield,” diye mırıldanıyor, tırtılları onu cezbetmek istercesine kedinin yüzüne doğru tutuyor. Kedi kafasını çeviriyor, sonra gizlendiği yerden çıkıyor ve odadan dışarı fırlıyor. Sophie iç geçiriyor, tırtılları koltuktaki yastığın üstüne yerleştirip Serge’e bakıyor. Halıdaki ahşap küplerden üç dört tane alıp bunları dizmeye koyuluyor. Sonra diz çöküyor, eteğinin ön tarafıyla küplerin yüzeylerindeki resimleri kapatıyor ve şöyle diyor: “Bunların hangi küpler olduğunu hatırlarsan, harçlığımı sana vereceğim. Bilemezsen sen bana ceza ödeyeceksin.”

Ama Serge bu oyunu oynamak istemiyor. Kızın bacaklarının arasına uzanıyor, elini pilili eteğin içine daldırıyor. Kız onun bileğini kavlıyor, eteğinden dışarı çıkarıyor. “Ceza ödeyeceksin,” diyerek kıkırdıyor. “Pantolonunu indireceksin.”

“Hayır,” diyor Serge. Ama kız ondan daha kuvvetli. Serge’e sarılıyor, onu itiyor ve yanında diz çökmüş vaziyette dururken hızlı bir biçimde pantolonunu bacaklarından aşağıya çekiyor. Pantolonun içindeki donu da indirdiğinden, çocuk kıvraniyor.

“Ahaa,” diye bağıyor zaferini ilan ederek. “Şimdi Deniz Kuvvetleri Komutanlığı’na bir telgraf çekelim.” Serge’i bu halde tutarak işaretparmağıyla çocuğun küçük penisine tık tık vurmaya başlıyor. “‘Sayın Görevli, lütfen buraya takviye birlik gönderin,’ *tap-tap-tap*. ‘Düşman sayıca bizden üstün,’ *tap-tap*. ‘Direniyoruz ama korkarım ki kısa sürede yardım gelmezse teslim bayrağını çekeceğiz,’ *tap-tip tap-tip*.”

“Kes şunu ya,” diye bağıyor Serge.

“Niyeymiş? Miss Hubbard’ı Lydium’dan gelen adamınkine böyle yaparken görmüştüm bir defasında. ‘Sevgili Lydium’dan gelen Adam,’ *tap-tap*, ‘lütfen okuldaki dersler için bize kalem ve silgi getir,’ *tip-tip-tip*. ‘Hava burada iyi, ama hava durumu yarın yağmur yağacak diyor.’ *Tippiti-tap*. Gördün mü? Bak, işte, gülüyorsun.”

“Hayır gülmüyorum,” diye bağıyor Serge, ondan kaçmaya çalışarak. En sonunda kurtuluyor, Sophie onu yakalıyor ama çocuk Sophie’nin ellerini itiyor. Güvenli bir uzaklığa ulaştığında donuyla pantolonunu yukarı çekiyor, sonra kolunu bir beşik gibi tutarak ahşap küpleri bir araya getiriyor, daha biraz önce kedinin çıktığı kapıdan ağır ağır dışarı doğru yürüyor.

Sophie onun gidişini seyrediyor, omuz silkiyor, oturuyor, tahtaya bakmak için kafasını çevirip yukarı kaldırıyor. Bakışları yuvarlaklar ve çizgiler arasında gezerken ağız şekilden şekle giriyor, aralarda birkaç saniye boyunca donup kalıyor: dudak-

ları dehşetle geri çekilir veya sessiz öpücükler göndermek üzere ileriye giderken çenesi bir inip bir kalkıyor, yanaklar gerilip gevşiyor, tombullaşıyor, üzerlerinde hamile bir kadının karnına benzeyen tepecikler oluşuyor.

iii

Serge dışarıda, ılık mart güneşinin ışıkları altında, ellerinde küplerle sallana sallana bir el arabasına doğru yürüyor. Ufak bir el arabası bu, ucundaki gidonu büyük: yürümeye başladığı günden beri, yani son bir yıldır Serge'ye ait. Arabanın üzerine eğiliyor, sol koluyla oluşturduğu beşiği gevşetip içindeki küplerin düşmesine izin veriyor. Gidonu iki eliyle tutuyor, el arabasını çakıl taşlarla kaplı patıkaya doğru itiyor. Sağ tarafında, dut ağaçları arasında kadınların hareket ettiğini görüyor, merdivenlere tırmanıyor, merdivenlerden aşağı iniyor, sepetlerini bükümhanelere taşıyıp geri dönüyorlar. Aralarından biri duruyor, Serge'ye el sallıyor ama çocuk onu görmezden geliyor, arabasını itmeyi sürdürüyor. Sol tarafta Dut Bahçesi ve Labirent Bahçe arasındaki duvar uzanmakta; buradaki kapı aralığına geliyor, el arabasını oradan geçirip çimlere yayılmış kaldırım taşlarının üzerinde ilerletiyor. Bu yol sağ tarafta zıt yönlere giden başka yollar tarafından kesilip çatallığında kendine bir yol seçiyor, çeşitli defalar sağa sapıp iki kez daha çatallanan bu yolu takip ediyor, sonra yol sona eriyor. Yolun çatallanmış olduğu son noktaya geri dönüyor, başka bir yola girip burayı bitene dek takip ediyor; sonra yolun daha önce iki kez çatallandığı yere ulaşıp buradan yeni bir yola sapıyor. Kaldırım taşlarının üzerinde yürümesi gerekmiyor, duvarsız bir labirent burası, tıpkı küplerdeki figürler gibi ikiboyutlu bir mekân, çimlerin boyu kısa, el arabasını üzerlerinde ilerletirken onu yavaşlatmıyorlar; ani virajlar yapan yol boyunca çizdikleri şekle bağlı kalarak

ilerlemeyi sürdürüyor, ta ki aynı kapı aralığından geçerek bir kez daha patikaya çıkana dek.

Burada yine aynı kadın Serge'e el sallıyor; o da bir kez daha kadını görmezden geliyor, el arabasını evin ana girişinin yanında ilerletiyor, Kısa Çimenlik'e dönüyor, burayı arkasında bırakıyor, çitlerden geçerek Limon Bahçesi'ne giriyor. El arabasını bahçenin bir ucuna koyuyor, bahçenin merkezine doğru yürüyor ve orada duruyor. Limon ağaçları çiçek açmakta; dalların uçlarında beyaz ve sarı renkli ufak taçyaprakları sallanıyor. Arılar iş üstünde: Serge, bahçenin ucunda, arı kovanlarının önünde yaşanan hareketi bulanık bir biçimde görebiliyor. Başını önce bir yana, sonra öbür yana çeviriyor; ardından vücudunu yavaşça arıların durduğu tarafa döndürüyor. Arıların vızıltısı artıyor, sonra hafifliyor, çıkardıkları seslerin perdesi değişiyor. Serge ağaçlar, çimenler ve çitler boyunca ilerlerken arılar da yer değiştiriyor, sanki bu sesler dışarıdan değil de kafasının içinden geliyor, burada ayarlanarak yeni bir ses çıkarmaya başlıyorlar. Serge birkaç defa daha dönüyor, kafasında oluşmuş akustiğin tadını çıkarıyor.

En sonunda el arabasının yanına dönüyor, onu çeviriyor, Kısa Çimenlik boyunca itiyor, evin sınırına gelince bir daire çizip arabayı yoldan çıkarıyor. Kesilmemiş çimler yüksek taş duvardaki büyük metal kapının üzerine ve onun dışına uzanıyor. Kapı açık. Serge kapıyı destekleyen obelisk oymalı sütunların arasından çimenleri takip ediyor ve Mahzen Parkı'na giriyor.

Burası daha karanlık. Uzun çitler çocuğun çevresinde bir duvar oluşturuyor; obelikslerin gölgeleri yerde uzanıyor. Ağaçlar ve çalılar rasgele bir biçimde yükseliyor, görüntüyü büyük oranda engelliyorlar. Serge arabayı ileriye doğru itiyor, en sonunda boş bir bankın yanında aniden sona erişine dek çimenleri takip ediyor. Arabayı itmeye devam ediyor, ancak ilerlemek zorlaşıyor artık: çimenler el arabasının tekerlerine dolanıyor;

küpler arabanın içinde zıplayıp duruyor. Serge kafasını kaldırdığında annesini görüyor; kadın başka bir bankta oturmuş, sırtını Mahzen Parkı'na dönmüş durumda. Yanındaki bankta bir çaydanlık, bir fincan, bir kavanoz bal ve küçük bir şişe var.

Serge el arabasını banka doğru itiyor, kadının önünde duruyor ve annesinin dizlerini tutuyor. Dizler hafifçe gevşiyor ama çok değil. Serge kafasını kaldırıp annesinin yüzüne bakıyor: kadının bakışları ağaçların, çalılıkların ötesindeki bir noktaya dikili. Yanındaki banka tırmanıyor, kadının omuzlarına asılıyor. Kadın yukarıdan bakıyor ona, gözleri bal renginde, ılık ve de bulanık. Kadının gülümseyişi çocuğun içinden geçiyor ve yere ya da alttaki başka bir şeye akıyor. Serge parmağını bal kavanozuna batırıyor, oradan çıkarıp ağzına sokuyor, parmağını yanaklarının iç tarafında çeviriyor. Bankın üstünde, kavanozla fincan arasında yapış yapış bir yer var. Bir yabancı buraya konuyor, iğnemi altçene kemiğiyle burayı emiyor. Arının bacakları balın üstünde eğik bir vaziyette duruyor; zemine hafifçe basıyor, kendilerini ondan kurtarmaya çalışıyorlar ama bala batmış haldeler; bu sırada altçene kemiği balı emmeyi sürdürüyor. Serge bir süre arıyı izliyor, sonra şişeyi alıp böceğin gövdesine bastırıyor, şişenin kenarını kullanarak arının göğüs kısmıyla karnının buluştuğu köprüyü biçiyor. Arının bacakları yere hafifçe bastıktan, altçene kemiği de vücudundan ayrıldıktan sonra bile bal emmeyi sürdürüyor. Arının göğüs kısmı titreşiyor, sonra kaskatı kesiliyor, hareketsizleşiyor. Serge gidonunu kavrayıp el arabasını yeniden kaldırıyor ve itiyor.

Işık, çiçeklenen atkestanelerinin altından geçerken Serge'in omuzlarına düşüyor. En sonunda Mahzen Parkı boyunca akan, evin uzak ucundaki dereye ulaşıyor. Derenin ötesinde Arcady Tarlası'nda otlayan koyunları görebiliyor, tarla yükselip Telgraf Tepesi'ne karıştığında, koyunların boyutları da küçülüyor. Serge küpleri topluyor, onları bir kez daha sol koluyla oluşturduğu

beşiğe yerleştiriyor, dereye yaklaşıyor. Buraya yaklaştığında yere çömeliyor, Telgraf Tepesi'nin yamacına, yamacın üstünde yükselen parlak gökyüzünün sudaki yansımalarına bakıyor. Öne eğildiğinde kendi kafasının tepesini görüyor, kendi gözlerini, burnunu ve ağzını. Sonra sol kolunda tuttuğu küplerden birini alıyor, dikkatli bir biçimde suyun üzerine yerleştiriyor. Küp batmadan önce suda yüzüyor. Parmağıyla dürtüyor, küp suya batıyor, sonra ani bir hareketle yeniden yüzeyde beliriyor. Küpün üst kısmında düz, yandan görülen bir futbolcu resmi var. Suyun içinde çevirmek için küpü dürtüyor; küp suya batıyor, taklalar atıyor, yeniden yüzeyde beliriyor; takla atmaya bıraktığında en üstte bir üçgen duruyor. Serge ikinci bloku, sonra bir üçüncüsünü suyun üstünde yüzdürüyor. Onları dürttüğçe kıydan daha da uzağa sürükleniyorlar. Peşlerinden dereye sarkıyor, öylesine ileri atılıyor ki gövdesinin dizlerine dek suda yansındığını görebiliyor, mavi gökyüzü gövdesinin üstünde ilerliyor...

Ve sonra dereye giriyor, su Serge'in burnunun içine dolup boğazını yakıyor, tıpkı küpler gibi o da taklalar atarak suyun içinde dönmeye başlıyor. Çamurlu balçığı elleriyle itiyor, yeniden dışarı çıkıyor, başı suyun üstünde beliriyor. Küpler suyun içinde dönüyorlar, elleriyle su sıçratıyor, küpler ondan ayrılarak dibe batıyorlar. Nefes almaya çalışıyor ama yapamıyor: zorlukla soluyor, su fişkırtma sesine benzer bir ses çıkarıyor, sonra kafası yeniden suyun altına girerken Serge yutkunuyor. Derenin altında gözlerini açıyor. Burada su hem parlak hem de bulanık, bala benziyor. Yılanımsı yapraklar suyun ıslıl ıslıl karanlığında dalgalanıyor, dans ediyorlar; bunların arasında çamur öbekleri var, çiçek açmışlar. Su Serge'in içine doluyor; artık çirkin değil, yalnızca soğuk bir şey olarak. Ve Serge artık dibe batmıyor: çevresine sarılmış, onu kucaklayan kuvvetli kollar Serge'i yukarı kaldırıyor...

Sonra biri onu itiyor, çamurla kaplı çimenlerin üzerine çık-

madan önce ağızındaki dere suyu havaya fıskırıyor. Serge kıyıda yatıyor, Maureen diz çökerek üzerine doğru eğiliyor, onu çekip kaldırıyor. Çocuk ağızındaki suyu kusuyor, nefesi kesiliyor, öksürüyor, biraz daha kusuyor, yeniden nefesi kesiliyor; doğru düzgün nefes alabildiğinde orada sessizce yatıyor, nefes alıp veriyor. Çocukla gökyüzü arasında Maureen'in surati var; kadın hıçkırarak ağlıyor, doğrudan çocuğa bakıyor. Serge de kafası karışmış bir halde ona bakıyor: kadının ağzı ve gözleri bu açıdan bakıldığında komik görünüyor ona. Kırmızı ve kocamanlar. Gözler kapanıyor, kadın bir çılgılık atıyor; sonra Serge'yi yakalıyor, kollarına alıyor ve göğsüne o kadar sıkı bir biçimde bastırıyor ki çocuk güçlükle nefes alabiliyor. Kadından kurtuluyor, ayağa kalkmaya çalışıyor, el arabasına gidiyor ama oraya ulaşmadan kadın çocuğu yeniden yakalıyor, Serge'yi koluyla beli arasına sıkıştırıyor, Mahzen Parkı'ndan geçiriyor onu, kapıya geri dönüyorlar.

“Kabilyetsizsin,” diyor, bir yandan da hıçkırıklar içinde ağlıyor. Önündeki bankın üzerine bir çaydanlık, fincan ve bal dolu kavanoz bırakılmış. “Kabilyetsiz ve küstahsın! Bunlara sahip çıkma zahmetine bile girmiyorsun...”

Mahzen Parkı'nın metal kapısının obelisk oymalı sütunları arasında duruyor, onu çimenlerin üzerine bırakıyor ve çocuğu omuzlarından tutup iki yanağından öpüyor. Serge kıvranıyor, kaçmaya çalışıyor, ancak kadın onu sıkıştırıyor.

“Bir daha gözümün önünden ayırmayacağım seni, ta ki sen...” diye başlıyor sözlerine ama sonra sessizleşiyor. Serge'yi bir kez daha öpüyor, onu yeniden kollarına alıyor ve uzun adımlarla kararlı bir biçimde eve doğru ilerliyor. Kadınlar Dut Bahçesi'nden onlara bakıyor. Kadınların arkasında, Mahzen Parkı'nın duvarlarının ardından geçerek sessizce akan dere, üstleri şekiller ve resimlerle kaplı küpler akıntıyla birlikte kimsecikler tarafından fark edilmeden, dümdüz bir biçimde ilerliyorlar.

Ana evdeki merkezi merdivenin altında, bir merdiveni resmeden duvar halısının asılı olduğu yerin üstünde Jacques Surin'in bir fotoğrafı var. Gümüşlü levha yöntemiyle çekilmiş eski bir fotoğraf bu, türünün ilk örneklerinden biri. Ziyaretçiler nezaket icabı ya da hakiki bir merakla bu fotoğraf hakkında sorular sorduğunda, kendilerine Versoie sakinlerinin pek çok kez dinlemiş olduğu, bu yüzden de kutsal kitaptan çıkma bir öykü halini alan, içinde veba salgınları, göçler ve bitmek bilmeyen “ve o da şunun babasıydı” cümlelerini içeren bir öykü anlatılıyor.

Bu öykü şöyle bir şey: Surin, 1796 yılı Kasım ayında yakın zaman önce ölmüş kuzeninden –asla karşılaşmadığı ama onun gibi ikinci kuşak bir *réfugié* olan Aşağı Saksonya sakini, Baron Saint-Surin'den– krizopraz bir yüzük, Dresden yapımı yuvarlak bir mücevher kutusu, Prusya Prensi Henry'e ait altın bir nişan ve önemli miktarda para aldığı anda, Londra'daki her şeyini ardında bırakmış, West Masedown'da büyük bir arazi satın alarak buraya Versoie adını vermişti. Oraya giderken yanında insanlar, hayvanlar, sebzeler ve mekanik eşyalardan oluşan arkadaşlar da getirmişti: Shoreditch'de onun için çalışan eğiriciler, boyacılar, cıvıdamalarıyla makinelerin sesini boğan ve İngiliz komşularını da az rahatsız etmeyen kanaryalar, yüz dokuz yıl

önce La Rochelle'den dışarı kaçan tırtıllar ve tohumlar arasında bozulmamış bir biçimde kuşaktan kuşağa geçen kurtçuklar, dut ağaçları, parçalarına ayrılıp yeniden inşa edilen bir akropolis ve bir de, anıtmezar inşa eden mimarların gördüklerinden daha az göz korkutucu olmayan bir dokuma tezgâhı. Tüm çoluk çocuğun ve çoluk çocuğun çoluk çocuğunun dişi olmasına karşın, kendisini çağdaş bir Nuh olarak göstermekten hoşlanan Surin bütün bunları içine sığdırabilmek amacıyla yeni malikânesinin güneybatıdaki bölümünde birbirlerine kapılar, koridorlar ve avlularla bağlanan evlerle atölyelerden oluşan bir site inşa etti. Surin'in büyük büyük torunlarından yedi yaşındaki, hayat dolu Serge, az önce bahçeden geçerek bu sitedeki yapıların en dışakilerinden birine, Kuluçka Odası'na girdi.

Serge burada, kutuların üzerine eğilmiş iki kadınla karşılaşiyor. Kutular küçük ve sığ; boyutları bir makyaj çantasının-kiyle aynı. Kadınlar kapakları çıkarılmış bu kutulardan içeri bakarak dikkatli bir biçimde güvelerin yumurtlamalarını seyrediyor. Güveler, Phylum Arthropoda ailesinden geliyorlar ve dişiler: *Bombyx mori*. Kremi, beyaz, pullu kanatları var, üstteki iki tanesi kahverengimsi şekillerle süslü. Vücutları kıllı. Larvalar, kutuların altları kâğıt kaplı yüzeyinin çevresinde yavaşça, kendilerinden geçmiş halde sürünerek ilerliyor, arada sırada durup jenital bölgelerindeki siyah parçacıkları döküyorlar. Ağız kısımlarındaki tam gelişmemiş bölgelerden, daha sonra bacaklarıyla kâğıdın üzerine yaydıkları yapışkan bir öz akıyor: yumurtalar düşerken buraya yapışıp beyaz zeminde siyah noktalar oluşturuyor. İlk başta seyrek bir biçimde oraya buraya serpiştirilmiş bu noktalar, daha sonra büyüyüp ufak takımyıldızlar oluşturuyor, binlerce siyah yıldızdan oluşan dev galaksilere dönüşüyorlar. Bu karanlık kümeler kendi aralarındaki boşluğu gölgeleyecek derecede kalınlaştığında, kadınlar larvaları teker teker alıyor, kanatlarını baş ve orta parmaklarının arasında sı-

kıyor, yumurtlamaya devam etsinler diye onları başka bir açık kutunun içine bırakıyorlar. Yürüyüş ve yumurtlayışları sona erdiğinde, larva bulunduğu yerden son kez alınıyor, ölmek üzere yere bırakılıyor; bu arada onun yerini alıp yumurtlamaya başlaması için kutuya yeni bir larva yerleştiriliyor.

Serge gürültülü bir biçimde, hızlı hızlı soluyarak içeri giriyor; hızını ve nefes alıp verişini odanın sessiz, düzenli ritmine uydurduktan sonra diz çökmüş durumdaki kadınların arkasında ayakta durarak onları seyrediyor. Kadınlar, yüzleri kendisinden uzağa çevrilmiş, kollarına dayanmış halde duruyor; kutuların hemen üstünde oturuyorlar, bu da eteklerinin vücutlarına tam oturmamasına, yukarı kalkmasına neden oluyor. Etekleri bacaklarının üst kısımlarında katlanıyor, ancak bir yandan kalçalarının kıvrımlarını örtüyor da. Serge bunlara dikkatle bakıyor, bakışlarını bir kadının kalçalarından ötekininkilere kaydırıyor. Bir süre sonra dönüyor, diz çökmüş haldeki üçüncü bir kadını seyrediyor, kadın ötekiler gibi öne doğru eğilmiş, bir yandan da yumurtadan çıkmış bir larvayı buzlu camın üzerine yerleştirmekle meşgul. Kadının yüzü ona dönük. Kolları açılmış; sümüklüböcek benzeri yaratıkları yerine koyarken omuzları geriye doğru çekiliyor. Larvaları diziyor, eli tıpkı bir fırıncının bir tepside pişmemiş halde duran hamur şişlerine doğru gidip gelen eli gibi larva sıralarını düzeltiyor. Bunu her yapışında bluzunun üst kısmı bir buçuk santim kadar aşağı iniyor, bu da Serge'e bir anlığına da olsa kadının göğüslerini görme imkânı veriyor. Larvalar hareketleniyor, hafifçe kıvranıyorlar, grimsi kahverengi bedenleri yumuşak ve buruşuk halde, birer minyatür fil hortumuna benziyorlar.

Buraya annesini aramaya geldi, yanında babasından bir mesaj taşıyor: koro kostümleri, Kronos, çocuklar, Satürn ve cumartesi gününe dair bir mesaj. Ancak mesaj bekleyebilir. İki kadın arkalarında sepetler taşıyarak Kuluçka Odası'na giriyor.

Bunları yere koyduklarında buzlu camın yanında eğilmiş olan kadın sepetlerden avuç dolusu dut yaprağı çıkarıyor ve bunları parçalayıp larvaların üzerine atıyor. Yapraklar onlara çarparken ipekböcekleri geriye çekilip yeniden genişliyor, yaprak parçalarına yaklaşırken ağızlarındaki boşluklar açılıyor. Kadın camı gazlı bezle kapatıyor, sonra daha büyük larvaların üzerine yayıldığı ikinci bir cama dönüyor, bunların üzerine de yaprak parçalarından serpiştiriyor. İçeri az önce girmiş kadınlar, iki camın yanından boş sepetleri alıp Dut Bahçesi'ne doğru yürüyor, Serge'in çevresinde zikzaklar çiziyorlar.

Bir tür tıklama sesi duyuluyor: bu ses ortalığa bir huzursuzluk, tatminsizlik, tedirginlik havası yayıyor. Yumurtlayan güvelerden gelmiyor sanki, odanın öteki tarafından, geniş bir çukurun içinden geliyor. Serge buraya doğru yürüyor, yanında diz çöküyor ve odaya daha önce yaptığı ziyaretlerde çok dikkatini çekmemiş bir şey görüyor. Ahşap döşeme kaplı duvarın ortasında, çok sayıda beyaz larva birbirleriyle çiftleşiyor. Bazıları sürünüyor, kendilerine eş ararlarken duvarları seğiriyor; bazıları kör bir biçimde diğerlerine çarpıyor, yollarına devam etmeden önce kısa bir süre güreşiyor; larvaların büyük çoğunluğuyorsa başka larvalara girmiş durumda. Erkekler dişilerin üzerine çömeliyor, göğüsleri dişilerinkinin üstüne binmiş, kanatları birbirine karışmış. Birleştiklerinde sanki kendilerini oradan kurtarmak veya yeni biçimleriyle bir yere seyahat etmek amacıyla sürtünüyor, titriyorlar. Serge içeriye uzanıyor ve parmağıyla bir çift larvayı dürtüyor; bacaklar ve kanatlardan oluşan yığın yana devriliyor ve ayrılıyor, tekrar toplanmaları için gereken yavaş süreç başlamadan önce kendi çevrelerinde daireler çizerek ilerliyorlar. Başarıya ulaştıklarında Serge onları avucunun içine alıyor, elini havaya doğru kaldırıyor ve şöyle diyor:

“Orville ve Wilbur, bunu başarabilirsiniz!”

Avucunu kaldırıp onları tavana doğru atıyor ama larvalar,

kurşun gibi, doğrudan yere düşüyor, yine birbirlerinden ayrılıyorlar. Erkek mi dişi mi olduğunu bilmediği larvayı yukarı kaldırıyor, bir elinin parmaklarıyla göğüs kısmını sıkıp kanatlarından önce birini sonra diğerini koparıyor. Soyduğu göğüs kısmını çukurun içine bırakıyor, kanatları incelemek üzere yukarı kaldırırken güve daha önce olduğu gibi ortalıkta dolanmaya koyuluyor. Kanatların üzerindeki işaretler yakından incelendiğinde dut yapraklarındakilerin kansız taklitlerini andırıyorlar. İnce, kahverengi ipliksi şekiller, yumuşak beyaz doku boyunca çizgiler halinde ilerlemekte; kremi beyaz kısmı bölümlere ayırarak, bir merkezi eksene eklenen teller gibi sivri uçlu, düz ve paralel çizgiler bunlar. Oluşturdukları şekil Serge'e Lydium'daki St. Alfège Kilisesi'nin vitraylarını hatırlatıyor; ancak o pencereler renksizdi, üzerlerinde bir sahne veya insan resmedilmiyordu: bir dizi boş, beyaz, ince uzun şekilden ibarettiler. Bir tanesini gözüne yaklaştırdığında güve kanadından yapılmış bir monokla sahip oluyor Serge: Kuluçka Odası, tahta kirişleriyle ve diz çökmüş kadınlarla gazlı bezin ardında silinip gidiyor. Gümüşlü levhayla çekilmiş bir fotoğrafa benziyor odanın içindekiler, hepsi solgun, sepya rengine. Yedi yaşındaki aşırı huysuz Serge şöyle düşünüyor: eğer biri bundan yıllar sonra fotoğraf kâğıdına basılı halde görse, bu oda ona böyle görünürdü, kansız, solgun, yarı ölü.

ii

Bir hayalet ona doğru geliyor, bir örtü içindeki beyaz, geniş bir şekil. Bu hayalet nezaketten nasibini almamış: bir hortlak gibi korkutucu olmaktan çok, sersem, hor gören bir ifadeyle geliyor.

“Aptal görünüyorsun,” diyor Sophie ona.

Kanadı bırakıyor, ona şöyle diyor:

Tom McCarthy

C

Tom McCarthy'nin C ile Perec, Calvino ve Joyce'un meşalesini devraldığı düşünülüyor.

Serge Carrefax hem gürültünün hem sessizliğin sarmaladığı bir dünyaya açıyor gözlerini. Babası kablosuz iletişim üstüne deneyler yapıyor. Sağır olan annesi aile işi olan ipek üretimini sürdürüyor. Serge ve ablası Sophie telgraf cihazları ve böcekler arasında büyüyor. Serge'le birlikte biz de Versoie'deki huzurlu yaşamından gözlemci pilot olarak katıldığı Birinci Dünya Savaşı'na, savaş sonrası Londrası'ndan sahte mezar odalarıyla dolu Mısır'a uzanan bir serüvenin içinde buluyoruz kendimizi.

McCarthy'nin tanımlamasıyla Serge: "Ulysses'teki Bloom gibi, dünyayı sünger gibi emip süzüyor: âdeta bir prizma. Gravity's Rainbow'daki Slothrop gibi. Tristram Shandy gibi. Candide gibi. Etraflarında ne varsa yankılayan seslendirme kutuları onlar."

— . — .

Çeviren
KAYA GENÇ

EDEBİYAT Roman

ISBN 978-605-9851-13-8

29 TL